

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу
Кафедра міжнародних відносин, міжнародної інформації та безпеки

Затверджую
Ректор Харківського національного
університету імені В.Н. Каразіна
_____ Бакіров В.С.
«___» _____ 2018 р.

**ПРОГРАМА
АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
ЗА ФАХОМ «МІЖНАРОДНЕ ПРАВО»
для студентів напряму підготовки 6.030202-«Міжнародне право»
галузі знань «Міжнародні відносини»
(ОКР бакалавр, денна форма навчання)**

Затверджено на
засіданні кафедри
міжнародних
відносин, міжнародної
інформації та безпеки

Протокол № 8
від 15 лютого 2018 р.

Затверджено на засіданні методичної
комісії факультету міжнародних
економічних відносин та туристичного
бізнесу

Протокол № 7 від 15 лютого 2018 р.

Затверджено на засіданні Вченої ради
факультету міжнародних економічних
відносин та туристичного бізнесу

Протокол № 11 від 15 лютого 2018 р.

Харків – 2018 р.

Програма атестаційного екзамену за фахом «Міжнародне право» для студентів напряму підготовки 6.030202 – «Міжнародне право» (ОКР бакалавр) галузі знань «Міжнародні відносини».

Укладачі: к.ю.н, доцент, завідувач кафедри Новікова Л.В.
д.ю.н., проф. Гавриленко О.А.
к.ю.н., ст. викл. Толстенко Ю. О.

.

Загальні положення

Атестаційний екзамен грає важливу роль у завершальній стадії формування і оцінки теоретичної підготовки фахівців.

Атестаційний екзамен – це комплексна перевірка знань студентів з фахових дисциплін, передбачених навчальним планом. Для студентів 4 курсу денної форми навчання він проводиться у 8 семестрі.

Основним науково-методичним документом, що регламентує зміст атестаційного екзамену, є програма. Вона спрямована на забезпечення комплексного підходу до оцінки теоретичної, методичної та практичної підготовки студентів, до виявлення ступеня їх підготовки до майбутньої самостійної діяльності.

Мета програми – визначити обсяг і необхідний рівень теоретичних знань, одержаних практичних навиків і вмінь з профільюючих дисциплін в галузі міжнародного права.

Для успішного складання комплексного атестаційного екзамену за фахом студент **повинен знати:**

- характерні риси сучасного міжнародного права та основні тенденції його розвитку;
- основні принципи міжнародного права;
- співвідношення міжнародного і внутрішньодержавного права;
- суб'єктний склад учасників міжнародно-правових відносин;
- визнання та правонаступництво в міжнародному праві;
- міжнародний правотворчий процес та механізми реалізації норм міжнародного права;
- засади відповідальності суб'єктів міжнародного права за порушення його норм та застосування міжнародно-правових санкцій;
- історію становлення та сучасний стан розвитку міжнародної юстиції;
- історію становлення та розвитку, предмет, джерела та принципи права міжнародних організацій;
- історію становлення та особливості статусу фізичних осіб у міжнародному праві;
- міжнародно-правові механізми захисту прав людини;
- сутність інституту громадянства у сучасному міжнародному праві;
- особливості статусу окремих категорій населення в міжнародному праві;
- характерні риси дипломатичного захисту;
- основні риси міжнародного кримінального права;
- поняття правової допомоги у кримінальних справах та міжнародного співробітництва у боротьбі з міжнародними злочинами;

- види і ознаки територій з особливим міжнародно-правовим режимом;
- спеціальні питання території;
- характерні риси територіальних спорів;
- сучасну мапу світу та класифікацію країн світу;
- систему міжнародного приватного права;
- основні форми та принципи реалізації зовнішньої політики держави;
- основні етапи розвитку міжнародної діяльності України та становлення основних принципів вітчизняної дипломатії;
- визначати основні національні інтереси України на глобальному та регіональному рівнях.

Студент повинен вміти:

- логічно обґрунтовувати та висловлювати свою точку зору з проблематики міжнародного права;
 - здійснювати міжнародно-правовий аналіз сучасних зовнішньополітичних ситуацій та проблем;
 - застосовувати теоретичні знання з міжнародного права у подальшій практичній юридичній діяльності, зокрема в галузі міжнародної юстиції та юриспруденції;
 - визначати, сформулювати, пояснювати, порівнювати елементи системи, принципи й методи правового регулювання міжнародного права;
- вміти аналізувати міжнародні відносини та зовнішню політику;
- визначати ефективність/неефективність стратегій зовнішньополітичної діяльності за результатами аналітичних досліджень і аналізу зарубіжного досвіду, використовуючи методи порівняльного аналізу;
 - оцінювати ефективність діючих форм і методів державного управління зовнішньополітичною діяльністю держави за результатами аналізу програм, вітчизняного і зарубіжного досвіду їх реалізації, використовуючи методи порівняльного та інституційного аналізу;
 - визначати потенційну небезпеку.

Порядок створення організації та роботи Екзаменаційної комісії

Порядок створення організації та роботи Екзаменаційної комісії регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0202-1/155 від 21.04.2017 р. та Положенням про Порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти, які отримують ступінь бакалавра, магістра (освітньо-кваліфікаційний рівень бакалавра, спеціаліста, магістра) в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна, введеного в дію наказом ректора № 0202-1/215 від 03.06.2015 р. зі змінами № 0201-1/146 від 18.04.2017 р.).

Критерії оцінювання письмових відповідей на комплексному атестаційному екзамені за фахом «Міжнародне право»

Критерії оцінок:

«5» відмінно -	100 - 90 балів
«4» добре -	89 – 70 балів
«3» задовільно -	69 – 50 балів
«2» незадовільно -	49 -1 балів

Форма екзаменаційних завдань – тести: 50 тестових завдань (за кожную вірну відповідь нараховується по 2 бали).

ПРОГРАМА ЕКЗАМЕНУ

Атестаційний екзамен включає тестові завдання. Тести до атестаційного екзамену складаються з завдань з дисциплін:

Історія міжнародного права,

Міжнародне публічне право.

Історія міжнародного права

Тема 1. Міжнародне право Стародавнього Сходу

Відносини між першими державоподібними утвореннями у долинах Нілу і Двортччя. Звичай як основний засіб регулювання відносин між племенами. Перші форми офіційної взаємодії між племенами (переговори). Виникнення інституту послів.

Практика укладення міжнародних договорів у рабовласницький період. Міжнародно-правове регулювання державних кордонів. Договір месопотамських міст Лагашта Умма 3100 р. до н.е.

Договірне право давнього Єгипту. Мирний договір Рамзеса II з царем хетів Хаттусилем. Шлюбні договори. Династичні шлюби.

Релігійні та світські гарантії дотримання міжнародних договорів.

Посольське право Давньої Індії. Різниця у правовому статусі дипломатів (повноважні послы, послы з обмеженими повноваженнями, кур'єри). Закони Ману. Право війни. Морська війна. Спеціальні місії під час війни. Недоторканість парламентарів. Гуманістичний характер міжнародного права Індії.

Міжнародне право імперії Чжоу (1122-256 рр. до н.е.). Право війни. Недоторканість полонених. Вплив конфуціанства на розвиток міжнародного права в Китаї (церемоніал, ритуал, шанобливе ставлення до авторитетів). Міжнародно-правові об'єднання Давнього Китаю (колективні союзи китайців). Інститут посередництва, арбітражних суддів, «мандрівних вельмож» (професійні дипломати, які працюють за дорученням князя).

Міжнародно-правові вчення Стародавньої Індії. Артхашастра Каутільї.

Тема 2. Розвиток античного міжнародного права у Стародавній Греції

Регулювання відносин між містами-полісами давньоеллінської ойкумени. Міжнародна правосуб'єктність полісів. Вплив рабовласницьких

відносин на розвиток міжнародного права. Перші морські угоди і закріплення принципу свободи плавання. Договір про свободу плавання між Філіпом Македонським та Олександром Великим 338 р.

Правові засади виведення колоній. Правовідносини між колонією та метрополією.

Посольське право. Перші посольства. Дипломатичні місії. Вісники («глашатаї»). Дипломатичний імунітет послів і вісників. Право війни. Оголошення війни. Перемир'я. Олімпійські ігри та міжнародне право.

Право міжнародних договорів. Види міжнародних договорів (про війну, про мир, про кордони, про ненапад, про арбітраж, про шлюби та інші). Міжнародні договори античних держав Північного Причорномор'я.

Міжнародно-правовий статус іноземців у Давній Греції.

Міжнародно-правові учення Стародавньої Греції.

Тема 3. Історія розвитку міжнародного права Стародавнього Риму.

Посольське право Стародавнього Риму. Переговорне право. Принцип дипломатичної недоторканості. Правовий статус іноземців у Римі.

Право міжнародних договорів. Договірне право періоду республіки. Договір про мир з Карфагеном 501 р. до н.е. Класифікація договорів у Римі (рівні й нерівні).

Право війни у стародавніх римлян. Мирні договори. Інститут заступництва. Інститут нейтралітету.

Міжнародно-правові учення Стародавнього Риму.

Тема 4. Еволюція середньовічного міжнародного права

Роль Візантії у розвитку міжнародного права. Кодекс Юстиніана. Міжнародне право в системі підготовки візантійських юристів. Посольське і договірне право Візантії. Договори Візантії з Венецією та Генуєю. Імперський характер візантійського міжнародного права.

Договори Київської Русі з Візантією. Міжкнязівські договори у період феодальної роздробленості Русі.

Вплив на міжнародне право християнської церкви; хрестові походи і право війни.

Становлення інститутів середньовічного міжнародного права у західноєвропейському регіоні. Договори англійців з норманами. Міжнародне право Франкської держави; капітулярії Карла Великого; правове закріплення розпаду імперії Карла Великого. Англійські купецькі хартії. Міжнародні договори Франції. Міжнародно-правові акти Венеційської та Генуезької республік. Ганзейський союз.

Становлення інститутів міжнародного права на Арабському Сході. Політико-юридичні норми Корану, які лягли в основу формування засад міжнародного права арабських держав. Джихад. Право міжнародних договорів.

Міжнародно-правові учення у добу середньовіччя.

Тема 5. Основні риси міжнародного права в Європі у період Великої французької революції та наполеонівських воєн 1799-1815 рр.

Роль Великої французької революції в розвитку міжнародного права. Вплив державно-правових актів на міжнародне право. Визнання принципу народного суверенітету і його вплив на формування міжнародно-правових принципів рівності та рівноправності народів. Формування міжнародно-правового принципу невтручання у внутрішні справи держави.

Формування міжнародних стандартів прав і свобод людини. Інтернаціональна популярність Декларації прав і свобод людини і громадянина 1789 р.

Розвиток міжнародного права в добу наполеонівських воєн.

Тема 6. Еволюція міжнародного права у XIX – на початку XX ст.

Віденський конгрес 1815 р. Декларація про заборону торгівлі неграми. Регламент про єдині класи дипломатичних агентів, загальні принципи міжнародно-правового режиму міжнародних рік.

Нейтралітет Швейцарії у міжнародному праві. Концепція постійного нейтралітету. Специфіка нейтралітету Краківської республіки. Паризький конгрес 1856 р. Заборона каперства, «кабінетної (паперової) блокади» та ін., Берлінський конгрес 1878 р. Надання незалежності Болгарії, Сербії, Чорногорії. Гаазькі конференції миру 1899 р. та 1907 р. Прийняття Гаазьких конвенцій. Початок кодифікації норм про правила ведення війни (міжнародного гуманітарного права).

Міжнародно-правові учення нового часу.

Тема 7. Міжнародно-правове закріплення завершення першої світової війни. Створення та діяльність Ліги Націй

Перша світова війна. Версальський мирний договір 1919 р. і створення Ліги Націй. Міжнародний організаційно-правовий механізм Ліги Націй як спроба створення міжнародної організації з підтримки міжнародного миру та безпеки. Діяльність Ліги Націй на міжнародній арені та вплив організації на міжнародне право.

Тема 8. Особливості розвитку міжнародного права у період між двома світовими війнами

Локарнська конференція 1925 р. Рейнський пакт. Пакт Бріана-Келлога 1928 р. Принцип самовизначення народів. Світова економічна криза 1929 р. Посилення протиріч між державами-лідерами світової політики.

Формування альянсу нацистської Німеччини, фашистської Італії та мілітаристської Японії. Ідеологія нацизму та міжнародне право. Концепція необхідності пошуку «життєвого простору для німецького народу» А. Гітлера і її вплив на зовнішньополітичну доктрину Німеччини. Мюнхенська угода 1938 р. Пакт Молотова-Ріббентропа. Політичний розподіл Європи. Початок Другої світової війни.

Тема 9. Розвиток міжнародного права у другій половині XX – на початку XXI ст.

Антигітлерівська коаліція (СРСР, США, Великобританія, Франція). Московська конференція міністрів закордонних справ СРСР, США, Великобританії. Декларація про відповідальність гітлерівців за вчинені звірства 1943 р. Декларація про загальну безпеку 1943 р. Наміри створення міжнародної організації миру. Кінець Другої світової війни. Поразка Німеччини. Створення Міжнародного військового трибуналу. Нюрнберзький процес. Розподіл Німеччини і Берліну. Створення ООН в 1945 р. Україна як співзасновник ООН. Статут ООН та його вплив на міжнародне право.

Масштабна систематизація міжнародного права. Кодифікація міжнародного морського права, дипломатичного права, консульського права, права міжнародних договорів, міжнародного гуманітарного права, норм про правонаступництво держав. Робота з кодифікації норм про міжнародну відповідальність держав.

«Холодна війна». Протистояння комуністичної ідеології СРСР західному світу і міжнародне право. Падіння колоніальної системи.

Розпад СРСР та соціалістичного табору. Кінець політичної біполярності світу. Три основні стратегічні напрями розвитку міжнародного права: подолання глобальних проблем сучасності, запобігання розв'язанню нових конфліктів, реформування ООН. Питання реформування організаційно-правового механізму Ради Безпеки ООН.

Пристосування міжнародного права до особливостей сучасних міжнародних відносин. Створення правових умов для збереження планети Земля та людства.

Міжнародно-правові учення XX ст.

Тема 10. Україна як суб'єкт міжнародного права у середині XVII – на початку 20-х рр. XX ст.

Правосуб'єктність України у період Гетьманщини. Українсько-московські договори другої половини XVII - початку XVIII ст.

Фактичне і юридичне відновлення правосуб'єктності України наприкінці 1917 – на початку 1918 р. Брест-Литовський мирний договір та його наслідки. Правосуб'єктність Української держави у добу гетьманату П. Скоропадського. Міжнародно-правові відносини «другої» УНР з Польщею.

Етапи відновлення правосуб'єктності України у другій половині XX ст.

Міжнародне публічне право

Тема 1. Поняття, особливості та характерні риси сучасного міжнародного публічного права

Міжнародна система, міжнародні відносини та міжнародне право. Поняття «міжнародне публічне право». Сутність міжнародного права. Функції міжнародного права. Особливості сучасного міжнародного права. Система міжнародного права.

Тема 2. Становлення та розвиток міжнародного права

Періодизація розвитку міжнародного права. Розвиток міжнародного права від найдавніших часів до Вестфальського конгресу 1648 р. Класичне міжнародне право (міжнародне право між Вестфальським конгресом 1648 р. і епохою Великої Французької революції (рубіж XVIII-XIX ст.), розвиток міжнародного права від епохи Великої Французької революції до створення Версальської системи). Розвиток сучасного міжнародного права.

Тема 3. Норми міжнародного права

Поняття норм міжнародного права. Класифікація норм міжнародного права. Ієрархія норм міжнародного права. Міжнародна правотворчість. Кодифікація норм міжнародного права.

Тема 4. Джерела міжнародного права

Поняття і види джерел в міжнародному праві. Міжнародний договір як джерело міжнародного права. Міжнародно-правовий звичай. Загальні принципи права, що визнаються цивілізованими націями. Рішення міжнародних і національних судів. Резолюції та рішення міжнародних організацій та конференцій. Доктрина. «М'яке» міжнародне право. Односторонні акти держав. Поняття основних принципів міжнародного

права. Джерела основних принципів міжнародного права. Декларація про принципи міжнародного права.

Тема 5. Суб'єкти міжнародного права

Поняття суб'єкта міжнародного права. Класифікація суб'єктів міжнародного права. Держава як суб'єкт міжнародного права. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міждержавних організацій.

Тема 6. Міжнародно-правове визнання та правонаступництво в міжнародному праві

Поняття та сутність визнання. Види визнання. Визнання держав. Визнання урядів. Інші форми визнання. Форми визнання. Загальні положення правонаступництва. Теорії правонаступництва. правонаступництво держав щодо міжнародних договорів. правонаступництво держав щодо державної власності, державних архівів, державних боргів. правонаступництво України.

Тема 7. Взаємодія міжнародного і національного права

Питання про співвідношення міжнародного і національного права. Теорії взаємодії міжнародного і внутрішньодержавного права. Вплив міжнародного права на національне право.

Тема 8. Відповідальність у міжнародному праві

Поняття, цілі, принципи та джерела міжнародно-правової відповідальності. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності. Юридичні та фактичні підстави міжнародно-правової відповідальності. Ознаки міжнародного правопорушення. Класифікація міжнародних правопорушень. Відмежування правопорушень від схожих (суміжних) діянь. Види та форми міжнародної відповідальності. Обставини, що звільняють від міжнародно-правової відповідальності. Форми відшкодування шкоди, заподіяної міжнародно-протиправним діянням.

Тема 9. Вирішення міжнародних спорів

Поняття міжнародного спору. Поняття та види мирних засобів вирішення міжнародних спорів. Дипломатичні способи врегулювання спорів. Правові засоби вирішення спорів.

Тема 10. Право міжнародних договорів

Поняття та джерела права міжнародних договорів. Поняття і класифікація міжнародних договорів. Стадії укладення міжнародного договору. Реєстрація та опублікування договорів. Тлумачення міжнародних договорів. Дія та чинність міжнародних договорів. Припинення міжнародних договорів і зупинення їх дії.

Тема 11. Територія в міжнародному праві

Поняття території в міжнародному праві. Види території в міжнародному праві. Державна територія та її правовий режим. Державні кордони (встановлення, делімітація, демаркація). Правові підстави зміни державної території. Заборона застосування сили або погрози силою щодо території держави. Протиправні зміни державної території. Оренда території. Державна територія з міжнародно-правовим режимом. Міжнародно-правовий режим рік і озер. Режим судноплавства по Дунаю. Правовий режим Арктики. Правовий режим Антарктики.

Тема 12. Населення у міжнародному праві

Поняття та основні категорії населення. Міжнародно-правові питання громадянства. Фізичні особи з особливим правовим статусом. Право притулку.

Тема 13. Право міжнародних організацій

Поняття права міжнародних організацій. Поняття та класифікація міжнародних організацій. Міжнародна правосуб'єктність міжнародних міжурядових організацій. Організація Об'єднаних Націй: цілі, принципи, структура. Регіональні міжнародні організації.

Тема 14. Право зовнішніх зносин

Зовнішні зносини в сучасному світі. Органи зовнішніх зносин держави. Дипломатичні представництва, їх функції та порядок утворення. Правова природа дипломатичних привілеїв та імунітетів. Привілеї та імунітети дипломатичних представництв. Особисті дипломатичні привілеї та імунітети. Консульські представництва, їх функції та порядок утворення. Привілеї та імунітети консульських представництв. Особисті консульські привілеї та імунітети. Спеціальні місії. Привілеї й імунітети спеціальних місій та їх персоналу. Зовнішні зносини за участю міжнародних міжурядових організацій. Привілеї й імунітети органів зовнішніх зносин міжнародних організацій та їх персоналу.

Тема 15. Право міжнародної безпеки

Міжнародно-правові нормативні засоби забезпечення міжнародної безпеки. Організаційно-правові засоби забезпечення міжнародної безпеки (системи міжнародної безпеки). Матеріальні засоби забезпечення міжнародної безпеки.

Тема 16. Міжнародне право прав людини

Універсальні і спеціальні права людини в міжнародному праві, їх поняття, призначення, зміст. Міжнародно-правовий захист осіб, що належать до певних груп населення. Універсальні організаційно-правові засоби міжнародного захисту прав людини Європейський суд з прав людини: юрисдикція, судоустрій, процедура звернення.

Тема 17. Право Європейського Союзу

Правова природа Європейського Союзу. Організаційна структура Європейського Союзу. Правовий статус держав-членів у Європейському Союзі. Громадянство ЄС. Джерела права Європейського Союзу. Особливості права Європейського співтовариства.

Тема 18. Міжнародне морське право

Поняття міжнародного морського права. Міжнародно-правовий статус та режим морських просторів. Внутрішні морські води. Територіальне море. Прилегла зона. Правовий режим виключної економічної зони. Континентальний шельф. Поняття відкритого моря і його свободи. Прапор судна. Морське дно. Морські протоки. Міжнародні канали. Питання про міжнародно-правовий режим Антарктики.

Тема 19. Міжнародне повітряне і космічне право

Поняття, принципи та джерела міжнародного повітряного права. Правовий режим повітряного простору України. Польоти в міжнародному повітряному просторі. Міжнародна організація цивільної авіації (ІКАО). Міжнародне космічне право та його джерела. Космічний простір і небесні тіла. Космічні об'єкти. Космонавти.

Тема 20. Міжнародне співробітництво у боротьбі з міжнародною злочинністю

Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю. Міжнародне кримінальне право. Міжнародна кримінальна відповідальність. Поняття та види міжнародних злочинів. Міжнародні кримінальні судові органи

Тема 21. Право збройних конфліктів

Поняття, предмет, джерела та принципи міжнародного права збройних конфліктів. Сфера застосування права збройних конфліктів. Учасники збройних конфліктів. Обмеження засобів і методів ведення війни. Міжнародно-правове регулювання ведення збройних конфліктів неміжнародного характеру.

Тема 22. Міжнародне економічне право

Поняття міжнародного економічного права. Джерела міжнародного економічного права. Принципи міжнародного економічного права. Правові режими, що надаються державами для регулювання зовнішньоекономічних відносин. Система міжнародних економічних організацій. Світова організація торгівлі (СОТ).

Тема 23. Міжнародне право навколишнього середовища

Основоположні засади міжнародного права навколишнього середовища. Діяльність міжнародних організацій в сфері охорони навколишнього середовища. Міжнародна охорона окремих об'єктів навколишнього середовища.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Баскин Ю. Я., Фельдман Д. И. История международного права. – М.: Междунар. отношения, 1990.– 208 с.
2. Буткевич В. Г. Міжнародне право. Основи теорії: підручник / В. Г. Буткевич, В. В. Мицик, О. В. Задорожній; за ред. В. Г. Буткевича. – К.: Либідь, 2002. – 608 с.
3. Буткевич В.Г. Походження терміна «міжнародне право»// Український часопис міжнародного права. – № 1. – 1994.
4. Буткевич О.В. Історія міжнародного права. Підручник / О.В. Буткевич. – К.: Ліра-К. – 2013. – 416 с.
5. Буткевич О.В. Виникнення і становлення міжнародно-правових інститутів у державах Месопотамії // Український часопис міжнародного права. –2001. – № 1 (14). – С. 11-18.
6. Буткевич О.В. Міжнародне право Стародавнього Світу: Монографія. – К.: Україна, 2004. – 864 с.
7. Буткевич О.В. Міжнародний договір як джерело стародавнього міжнародного права // Міжнародні відносини. – Вип. 18, 2001. – К.: КНУ імені Тараса Шевченка. – С. 4-9.
8. Буткевич О.В. Особливості категорії суб'єкта права в міжнародному праві держав стародавнього сходу // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 18 (частина II). – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2000. – С. 35-44.
9. Буткевич О.В. Проблема походження міжнародного права: природно-правовий та позитивістський підходи // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – Вип. 17 (частина II). – К.: КНУ імені Тараса Шевченка, Інститут міжнародних відносин, 2000. – С. 87-95.
10. Буткевич О.В. Теоретичні аспекти походження і становлення міжнародного права. – К.: Україна, 2003. – 800 с.

11. Василенко В. А. Основы теории международного права / В. А. Василенко. – К. : Вища школа, 1988. – 288 с.
12. Взаємодія міжнародного права з внутрішнім правом України : монографія / [Акуленко В. І., Андреасян Г. А., Білоричий Г. О. та ін.; за ред. В. Н. Денисова]. – К. : Юстиніан, 2006. – 672 с.
13. Гавриленко О. А. Історія міжнародного права : хрестоматія-практикум для студентів напряму підготовки 6.030202 – «Міжнародне право» / О. А. Гавриленко, Т. Л. Сироїд, Л. В. Новікова. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2016. – 605 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ekhnui.univer.kharkov.ua/handle/123456789/11842>
14. Гавриленко О.А. Античне міжнародне право в контексті міждержавних відносин у Північному Причорномор'ї (кінець VII ст. до н.е. – VI ст. н.е.) / О.А. Гавриленко // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – № 1144. – Серія «Міжнародні відносини. Економіка. Країнознавство. Туризм». – Т. 2 : «Міжнародне право» – 2014. – С. 6-9.
15. Гавриленко О.А. Правовий статус консулів генуезьких колоній у Криму (середина XIII – друга половина XV ст.) // Вісник Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна. – № 919. – Серія «Право». – 2010. – Вип. 7. – С. 152-156.
16. Гавриленко О.А. Формування підґрунтя принципу мирного вирішення міжнародних спорів у стародавній час та добу середньовіччя / О.А. Гавриленко // Український часопис міжнародного права. – 2015. – № 2. – С. 59-64.
17. Грабарь В. Э. Материалы к истории литературы международного права в России (1647-1917). – М., 2005.
18. Грабарь В.Э. Вселенские соборы XII–XV вв. как органы международного общения // Вопросы истории. – 1945. – №3/4. – С. 86-98.
19. Грабарь В.Э. Первоначальное значение римского термина *jus gentium* // Ученые записки Тартуского государственного университета: Вып.148. – Тарту, 1964. – 42 с.

20. Гроций Г. О праве войны и мира. – М.: Госюриздат, 1956. – 868 с.
21. Де Ваттель Э. Право народов или принципы естественного права, применяемые к поведению и делам наций и суверенов. – М.: Госюриздат, 1960. – 719 с.
22. Действующее международное право. В 3-х томах / Составители Ю.М. Колосов и Є.С. Кривчикова. – М.: Издательство Московского независимого института международного права, 1996.
23. Денисенко В. В. Ксенія і проксенія: співвідношення союзів приватної і публічної гостинності у між полісних відносинах Стародавньої Греції // Порівняльно-аналітичне право. – 2015. – № 5. – С. 21-24.
24. Денисенко В. В. Проксенія: історія становлення і розвитку консульського права // Науковий вісник Міжнародного Гуманітарного Університету. Серія «Юриспруденція». – 2015. - № 17. – С. 18-21.
25. Денисенко В.В. Право війни у Стародавньому Римі // Порівняльно-аналітичне право. – 2014. – № 5. – С. 20-23.
26. Денисенко В.В. Правовий інститут гостинності в Стародавньому Римі // Тиждень науки 2014. Збірник тез доповідей щорічної науково-практичної конференції серед викладачів, науковців, молодих учених, аспірантів і студентів ЗНТУ, Запоріжжя, 14-18 квітня 2014 р. Т.5. / Редкол.: Ю.М. Внуков. – Запоріжжя : ЗНТУ, 2014. – С. 133-135.
27. Денисенко В.В. Регламентація правового статусу іноземців у Стародавньому Римі // Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського університету Внутрішніх справ. – 2011. – № 2. – С. 128-137.
28. Дмитрієв А.І. Методологія періодизації історії міжнародного права // Часопис Київського університету права. – № 4. – 2005. – С. 195-200.
29. Европейское международное право / отв. ред. М.Ю.Колосов, Э.С. Кривчикова, П.В. Саваськов – М.: Междунар. отношения, 2005. – 408 с.

30. Европейское право. Право Европейского Союза и правовое обеспечение защиты прав человека: учебник / рук. авт. кол. и отв. ред. Л. М. Энтин. 3-е изд., пересмотр. и доп. – М.: НОРМА, 2013. – 960 с.
31. Європейське право: право Європейського союзу: підручник: у трьох кн. / за заг. ред. В.І. Муравйова. – К.: Ін. Юре, 2015.
32. Задорожній О. В. Антський союз як проукраїнське над племінне утворення: детермінанти міжнародно-правової взаємодії // Науковий вісник Херсонського державного університету. – Серія: Юридичні науки. – 2014. – Вип. 2. – Том 4. – С. 191-194.
33. Задорожній О. В. Міжнародно-правова діяльність князів Київської Русі періоду «відносної централізації»: від Аскольда до Святослава (IX-X ст.) // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. – 2014. – Вип. 27. Том 3. – С.187-190.
34. Задорожній О.В. Утворення Київської Русі як феодальної держави середньовіччя та суб'єкта міжнародного права як результат взаємодії різномірних факторів // Актуальні проблеми держави і права: збірник наукових праць. Вип. 73 / редкол.: С.В. Ківалов (голов.ред.) та ін.; відп. за вип. В.М. Дрьомін. – Одеса: Юридична література, 2014. – С. 146-152.
35. Задорожній О.В. Особливості міжнародно-правової діяльності проукраїнських союзів племен у період до заснування Київської Русі // Карпатський правничий часопис. – 2014. – Вип. 6. – С. 43-49.
36. История международного права авт. кол.; по ред. А.И. Дмитриева, У.Э. Батлера. – Изд. 2-е, доп. и перераб. – Одесса: Фенікс, 2013. –574 с.
37. Каченовский Д. И. Международное право древних греков // Пропитей: сборник статей по классической древности. Кн.5, отд.1. – М.: Унив. тип., 1856. – С. 225-256.
38. Коровин Е.А. История международного права: Пособия к лекциям (от древности и до конца XVIII в.). – Вып. 1. – М., 1946. – 107 с.
39. Кулеба Д.І. Участь України в міжнародних організаціях. Правова теорія і практика. / за науковою редакцією О.В. Задорожного / Київський

національний університет імені Тараса Шевченка, Інституту міжнародних відносин. – К.: Видавничий дім «Промінь», 2007. – 304 с.

40. Курс международного права. В 7 т. / [Баскин Ю. А., Крылов Н. Б., Левин Д. Б. и др.; отв. ред. Р. А. Мюллерсон, Г. И. Тункин]. – М. : Наука, 1989. – Т. 1 : Понятие, предмет и система международного права.

41. Курс международного права: Понятие, предмет и система международного права. В 7-ми томах. Т. 1 / Баскин Ю.А., Крылов Н.Б., Левин Д.Б., Мовчан А.П., и др.; Отв. ред.: Мюллерсон Р.А., Тункин Г.И. – М.: Наука, 1989. - 360 с.

42. Левин Д. Б. История международного права. – М.: Изд-во ИМО, 1962. – 136 с.

43. Лукашук И.И. Право международной ответственности / И.И. Лукашук. – М.: ВолтерсКлувер, 2004. – 432 с.

44. Лукашук И. И. Возникновение и становление международного права // Вестник Киевского Университета. Международные отношения и международное право. – 1984. – № 18. – С. 25-32.

45. Маланчук П. Вступ до міжнародного права за Ейкхерстом / Пер. з англ. – Харків: Консум, 2000. – 592 с.

46. Мартенс Ф.Ф. Современное международное право цивилизованных народов. В 2 т. Т. 1. – СПб., 1904. – 463 с.

47. Межгосударственные отношения и дипломатия на Древнем Востоке. / Отв. ред. Стучевский И. А. – М. : Наука; Главн. ред. восточн. лит., 1987. – 307 с.

48. Международное гуманитарное право: учебник / О. И. Тиунов. – 2-е изд., перераб. – М.: Норма , 2012. – 336 с.

49. Международное морское право: учебное пособие / С. А. Гуреев, И. В. Зенкин, Г. Г. Иванов; отв. ред. С. А. Гуреев. 2-е изд., перераб. и доп. – М.: НОРМА, 2011. – 432 с.

50. Международное право / Вольфганг Граф Вицтум [и др.; пер. с нем. [В. Бергман, пред., сост.]; [науч. ред. и сост. указ. Т.Ф. Яковлева]. – М.: ИнфотропикМедиа, 2011. – 992 с.
51. Международное право в избранных документах. В 3 т. / Сост.: Моджорян Л.А., Собакин В.К.; Отв. ред.: Дурденевский В.Н. - М.: Изд-во ИМО, 1957.
52. Международное право: Сборник документов: Учебное пособие / Н. Т. Блатова, Г. М. Мелков. – М.: Идриор, 2011. – 704 с.
53. Международное право: учебник для бакалавров / И. В. Гетьман-Павлова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Юрайт, 2013. – 709 с.
54. Международное право: учебник / отв. ред. Г. В. Игнатенко, О. И. Тиунов. 6-е изд., перераб. и доп. – М.: НОРМА, 2013. – 752 с.
55. Международное публичное право : учебник/ [Л. П. Ануфриев, К. А. Бекашев, Е. Г. Моисеев, В. В. Устинов [и др.]; ответ. ред. К. А. Бекашев. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Проспект, 2009. – 1008 с.
56. Мережко А.А. История международно-правовых учений. – К.: Таксон, 2006. – 492 с.
57. Міжнародне право: словник-довідник / [С.М. Перепьолкін, Т.Л. Сироїд, Л.А. Філянїна]; за заг. ред. Т.Л. Сироїд. – Х.: Юрайт, 2014. – 408 с.
58. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / В. Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О. В. Беглий, О. А. Радзівілл та ін. ; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. – К. : НАУ, 2012. – Т. 1. – 420 с.
59. Міжнародне публічне право: підручник: у 3 т. / В. Ф. Антипенко, Л. Д. Тимченко, О. В. Беглий, О. А. Радзівілл та ін.; за заг. ред. В. Ф. Антипенка. – К. : НАУ, 2012. – Т. 2. – 348 с.
60. Пацация М. Ш. К вопросу о происхождении международного права // Юрид. ФЕМИС. Ежегодник истории права и правоведения. – 2000. – Вып. 1. – М. : МГИУ. 2000. – С. 54-65 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://law.edu.ru/doc/document.asp?docID=1135823>

61. Перепьолкін С. М. Історія міжнародного митного права: від давніх віків до 1891 р./ С.М. Перепьолкін // Вісн. Академії митної служби України :Серія : “Право”. – 2015. – №1 (14). – С. 43–49.
62. Перепьолкін С. М. Проблема періодизації історії міжнародного митного права/ С.М. Перепьолкін // Právna věda a praxe v třetím tisíciletí : Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie (Košice 27–28 február 2015). – Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, Košice, 2015. – С. 44–46.
63. Перепьолкін С. М. Виникнення міжнародних митних відносин / С.М. Перепьолкін // Вісн. Дніпроп. держ. ун-ту внутр. справ :Зб. наук.праць. – 2013. – № 2 (66). – С. 77–83.
64. Ривье А. Учебник международного права / Пер. П. Казанского. – М.: Тип. И.П. Малышева, 1898. – 370 с.
65. Сироїд Т.Л. Міжнародне право: навчальний посібник / Т.Л. Сироїд. – Харків: ХНУВС, 2009. – 336 с.
66. Стоянов А.Н. Очерки истории и догматики международного права. – Х., 1875.
67. Тарасов О.В. Зі спадщини харківської школи міжнародного права (Фрагменти рукопису Т.Ф. Степанова «Право народів і дипломатія» 1844 р.). – Х. :Оберіг, 2016. – 40 с.
68. Тарасов О.В. Суб'єкт міжнародного права: проблеми сучасної теорії : монографія. – Х. : Право, 2014. – 512 с.
69. Тункин Г.И. Теория международного права / Г.И. Тункин; под. общей ред. проф. Л. Н. Шестакова. – М.: Зерцало, 2000. – 416 с.
70. Хрестоматия. Действующее международное право. – 2012 г. – Бишкек [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
https://www.auca.kg/uploads/Tian%20Shan%20Policy%20Center/Reports/Country%20Reports%20and%20Assessments/Int%20Law%20Book_Sept%202012_RUS.pdf.

71. Циммерман М.А. История международного права с древнейших времен до 1918 года. – Прага: Изд-во тип. Рус.юрид. ф-та в Праге, 1924. – 382 с.
72. Черниченко С.В. Теория международного права. В 2-х томах /С.В. Черниченко. – М.: НИМП, 1999.
73. Bederman D. International Law in Antiquity. – Cambridge : Cambridge University Press, 2001. – 322 p.

ПИТАННЯ ДО АТЕСТАЦІЙНОГО ЕКЗАМЕНУ
за фахом «Міжнародне право» напряму підготовки
6.030202 – «Міжнародне право» (ОКР бакалавр)

1. Історія виникнення та розвитку міжнародного права, сучасне становище.
2. Система міжнародного права.
3. Нормоутворення в міжнародному праві.
4. Реалізація норм міжнародного права на національному рівні.
5. Характеристика принципів міжнародного права.
6. Джерела міжнародного права.
7. Співвідношення міжнародного права з національним законодавством.
8. Міжнародні правовідносини: поняття, сутність, види.
9. Суб'єкти міжнародного права: поняття, види.
10. Визнання в міжнародному праві, форми визнання.
11. Поняття міжнародної відповідальності, підстави виникнення.
12. Види міжнародно-правової відповідальності.
13. Суб'єкти міжнародно-правової відповідальності.
14. Підстави індивідуальної відповідальності фізичних осіб.
15. Міжнародні судові органи загальної компетенції.
16. Міжнародні органи кримінальної юрисдикції.
17. Юрисдикція міжнародних судових органів щодо притягнення суб'єктів міжнародного права до відповідальності.
18. Поняття та види територій у міжнародному праві.
19. Склад та юридична природа державної території.
20. Правовий режим територій із загальним використанням.
21. Державні кордони.
22. Правовий режим міжнародних каналів.
23. Правовий режим міжнародних рік.
24. Поняття міжнародного договору, структура. Класифікація міжнародних договорів.

25. Порядок укладення міжнародного договору.
26. Порядок вступу в дію міжнародного договору. Дія міжнародних договорів за законодавством України.
27. Підстави та порядок припинення дії міжнародних договорів.
28. Дія, дійсність і тлумачення міжнародних договорів.
29. Становлення та розвиток права прав людини на міжнародному рівні.
30. Загальна характеристика міжнародно-правових стандартів в галузі прав людини.
31. Механізми захисту прав людини (універсальні і регіональні).
32. Конвенційні органи захисту прав і свобод людини.
33. Спеціально уповноважені особи із захисту прав окремих категорій осіб.
34. Міжнародно-правовий статус апатридів, іноземців.
35. Міжнародно-правовий статус біженців і вимушених переселенців.
36. Міграційне право.
37. Правове регулювання питань пов'язаних із правом притулку.
38. Поняття міжнародної організації. Види міжнародних організацій.
39. ООН: структура, компетенція, повноваження органів.
40. Система підтримки миру в рамках ООН.
41. Спеціалізовані установи ООН.
42. Регіональні міжнародні організації.
43. Рада Європи.
44. Організація з безпеки і співробітництва у Європі.
45. Організація північноатлантичного договору.
46. Поняття дипломатичного та консульського права, суб'єкти.
47. Види органів зовнішніх зносин.
48. Дипломатичні представництва та консульські установи: порядок створення та компетенція.
49. Структура дипломатичного представництва та консульської установи.
50. Привілеї та імунітети дипломатичного представництва та його персоналу.

51. Підстави припинення діяльності дипломатичного представництва та консульської установи на території держави перебування.
52. Дипломатичний протокол.
53. Тимчасові місії.
54. Поняття міжнародної злочинності, її особливості та форми.
55. Співробітництво держав щодо протидії організованої злочинності.
56. Міжнародні злочини.
57. Злочини міжнародного характеру.
58. Діяльність міжнародних органів із попередження та боротьби зі злочинністю.
59. Міжнародний кримінальний Суд.
60. Правові підстави та порядок видачі осіб, які скоїли злочин.
61. Поняття міжнародного морського права, суб'єкти.
62. Класифікація морських просторів.
63. Правовий режим міжнародних каналів.
64. Міжнародні морські організації.
65. Статус екіпажів морських суден, що знаходяться в морських просторах за межами держави їх приналежності.
66. Поняття, предмет, джерела міжнародного повітряного права.
67. Загальна характеристика принципів міжнародного повітряного права.
68. Правовий статус космічних кораблів та їх екіпажів.
69. Міжнародні повітряні організації.
70. Відповідальність за порушення норм і принципів повітряного права.
71. Поняття, джерела, суб'єкти міжнародного космічного права.
72. Правовий режим космічного простору та небесних тіл.
73. Статус космічних кораблів та членів їх екіпажів.
74. Міжнародні космічні організації.
75. Відповідальність у міжнародному космічному праві.
76. Поняття, предмет міжнародного екологічного права.
77. Принципи міжнародного екологічного права.

78. Об'єкти міжнародного екологічного права.
79. Міжнародні організації в галузі захисту оточуючого середовища.
80. Відповідальність за порушення норм і принципів екологічного права.
81. Поняття, суб'єкти міжнародного економічного права.
82. Принципи міжнародного економічного співробітництва держав.
83. Міжнародне торгове право.
84. Міжнародні економічні союзи.
85. Правовий статус міжнародних організацій у сфері економічного співробітництва.
86. Поняття права міжнародної безпеки, суб'єкти.
87. Загальна характеристика мирних засобів вирішення суперечок.
88. Регіональна безпека.
89. Поняття праві збройних конфліктів. Класифікація збройних конфліктів.
90. Правові наслідки початку війни. Нейтралітет під час війни.
91. Правовий статус учасників збройних конфліктів.
92. Заборонені засоби і методи ведення військових дій.
93. Міжнародно-правова регламентація закінчення військових дій та стану війни.
94. Поняття європейського права, система.
95. Джерела права Європейського Союзу.
96. Загальні принципи права ЄС.
97. Принципи функціонування Європейського Союзу.
98. Інституції ЄС: поняття, види.
99. Спеціалізовані агенції ЄС.
100. Україна та Європейський Союз.
101. Особливості стародавнього міжнародного права.
102. Практика укладення міжнародних договорів на стародавньому Сході. Договір царя хетів Суппілуліуми I з правителем Амурру Азірасом. Союзний договір між хетським царем Хаттусілісом III та єгипетським фараоном Рамсесом II.

103. Становлення законів та звичаїв війни у стародавню добу.
104. Інститут проксенії. Проксенічні декрети. Правовий статус проксенів.
105. Міжполісні договори про ісополітію: зміст та значення.
106. Давньогрецькі міжполісні союзи (амфіктонії, сіммахії, епімахії, I-й та II-й Афінські морські союзи).
107. Міжнародні договори античних держав Північного Причорномор'я – перші з відомих пам'яток міжнародного права на теренах України.
108. Міжнародно-правові учення Стародавнього Риму (Сенека, Марк Аврелій, Марк Тулій Цицерон та ін.).
109. Договори Русі з Візантією: причини та передумови укладення, юридична техніка, зміст, значення.
110. Міжнародно-правове регулювання торговельних відносин у добу середньовіччя.
111. Західноєвропейські міжнародно-правові учення доби середньовіччя.
112. Вплив Великої Французької революції на розвиток міжнародного права.
113. Становлення науки міжнародного права на теренах України. Міжнародно-правові погляди професора Харківського університету Т.Ф. Степанова. Його праця «Загальнонародне право у сукупності з дипломатією» (1847 р.).
114. Віденський конгрес 1814–1815 рр.: загальна характеристика, учасники та рішення.
115. Концепція постійного нейтралітету. Міжнародно-правове закріплення надання нейтралітету Швейцарії. Специфіка нейтралітету Краківської республіки.
116. Міжнародно-правові погляди В.П. Даневського (1852–1898).
117. Гаазькі конференції миру 1899 р. та 1907 р. Прийняття Гаазьких конвенцій.
118. Версальський мирний договір 1919 р. Створення Ліги Націй. Її органи та їхня діяльність. Вплив організації на міжнародне право.

119. Розвиток права міжнародних договорів напередодні та на початку другої світової війни. Мюнхенська угода 1938 р. Радянсько-німецький пакт («пакт Молотова–Ріббентропа») і таємні додаткові протоколи до нього. Радянсько-німецький договір «Про дружбу та кордони».

120. Міжнародні конференції періоду другої світової війни. Їхнє значення для розвитку міжнародного права.

Затверджено на засіданні кафедри міжнародних
відносин, міжнародної інформації та безпеки
Протокол № 8 від 15 лютого 2018 р.